

NORGES HØYESTERETT

Den 24. mars 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Indreberg, Bull og Bergsjø i

HR-2022-640-U, (sak nr. 22-031690SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A (advokat Øyvind Borg)

mot

B (advokat Tore Müller Famestad)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å gi samtykke til å fremme skadelidtes anke over avgjørelsen av et sivil krav i en straffesak, jf. tvisteloven § 29-13 første ledd.
- (2) Ved tiltalebeslutning 28. juni 2021 ble B satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 355 – fremkalling av fare for allmennheten – og § 352 første ledd, jf. § 351 første ledd – grovt skadeverk. Bakgrunnen for dette var at B hadde antent den kommunale firemannsboligen der hun selv bodde. Firemannsboligen ble totalskadet i brannen.
- (3) Den ankende part – A – var én av beboerne i firemannsboligen. Han og de øvrige beboerne mistet alt de eide i brannen, og de fremmet sivile erstatningskrav for tapene de var påført. Også forsikringselskapet som bygningen var forsikret i, krevde erstatning. Det samlede økonomiske tapet oversteg 6 millioner kroner.
- (4) Østre Innlandet tingrett avsa 3. desember 2021 dom med slik domsslutning:
 - «1. B, født 17.03.1969, dømmes for overtredelse av straffeloven § 355 og straffeloven § 352 første ledd, jf. § 351 første ledd til overføring til tvunget psykisk helsevern i medhold av straffeloven § 62.
 2. B dømmes til å betale erstatning til:
If Skadeforsikring med 100 000 – etthundretusen – kroner.
C med 10 000 – titusen – kroner.
A med 15 000 – femtentusen – kroner.
D med 30 000 – trettitusen – kroner.
 3. B dømmes til å betale oppreisning til C med 30 000 – trettitusen – kroner.

4. Betalingsfrist for erstatning og oppreisning i dommens punktene 2. og 3. er 2 – to – uker fra dommens forkynningse.»

- (5) Som det fremgår, ble B dømt til tvungent psykisk helsevern. Erstatningene ble utmålt med utgangspunkt i skadeserstatningsloven § 1-3, og erstatningsbeløpene ble satt vesentlig lavere enn de skadelidtes tap.
- (6) A anket særskilt tingrettens avgjørelse av det sivile erstatningskravet til lagmannsretten. For øvrig ble tingrettens dom ikke anket.
- (7) As anke ble behandlet etter reglene i tvisteloven, jf. straffeprosessloven § 435. Eidsivating lagmannsrett la til grunn at det var krav til samtykke for å fremme anken etter tvisteloven § 29-13 første ledd, og traff 19. januar 2022 beslutning om at anken ikke skulle fremmes.
- (8) A har anket til Høyesterett. Det er gjort gjeldende at det heftet en feil ved tingrettens behandling av erstatningskravet, og at det i lys av denne var åpenbart uforsvarlig og urimelig av lagmannsretten ikke å gi samtykke. Det var også en feil av lagmannsretten å legge vekt på tingrettens utmåling av erstatning til de øvrige fornærmede, idet disse erstatningene også var redusert i for stor grad. Det er lagt ned påstand om at anken fremmes.
- (9) B har vist til at lagmannsrettens beslutning i begrunnelse så vel som resultat er riktig. Det er lagt ned påstand om at anken forkastes.
- (10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken gjelder lagmannsrettens avgjørelse om ikke å gi samtykke til ankebehandling etter tvisteloven § 29-13 første ledd. Ankeutvalgets kompetanse er da begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. § 29-13 femte ledd fjerde punktum. Dette omfatter blant annet om lagmannsretten har vurdert spørsmålet om hvorvidt anken skal fremmes etter riktig vurderingstema, og om det skjønn lagmannsretten har utøvd, er forsvarlig, jf. Rt-2014-294 avsnitt 10.
- (11) Tvisteloven § 29-13 første ledd lyder:
- «Anke over dom i en sak om formuesverdier kan ikke fremmes uten lagmannsrettens samtykke hvis ankegjensstandens verdi er mindre enn kr 250 000. Ved vurderingen av om samtykke skal gis, skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, de behov partene har for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelse som er anket, eller ved behandlingen av saken.»
- (12) I As anke til lagmannsretten ble det gjort gjeldende at erstatningsutmålingen bygget på feil bevisbedømmelse og rettsanvendelse, slik at erstatningen var blitt for lav. Tingretten hadde feilaktig lagt til grunn at A i tillegg til tapet han hadde krevd erstattet, 259 132 kroner, hadde fått dekket 300 000 kroner gjennom forsikring. I lys av tingrettens avgjørelse av kravet til den andre uforsikrede beboeren, skulle dette forholdet alene tilsi at A skulle ha fått tilkjent 30 000 kroner, ikke 15 000 kroner. Det ble videre anført at tingretten hadde redusert erstatningskravene i for stor grad.
- (13) Det er enighet om at det var uriktig av tingretten å bygge på at A hadde fått utbetalt en forsikringssum, og lagmannsretten la i den begrunnede ankenektelsen følgelig til grunn at det heftet en feil ved tingrettens konkrete utmåling. Etter lagmannsrettens syn måtte det

imidlertid, ved vurderingen av om samtykke skulle gis, foretas en vurdering av ankegjensstandens antatte reelle verdi. Den pekte på at tingrettens utmåling av erstatning til de to øvrige beboerne med 10 000 kroner og 30 000 kroner, ga en viss veiledning for forventet tilkjent beløp ved utmåling basert på riktige faktiske forutsetninger, og fortsatte:

«Lagmannsretten finner på denne bakgrunn at ankegjensstandens reelle verdi må anses å være så vidt lav at en ny behandling av saken i lagmannsretten ikke vil stå i rimelig forhold til sakens betydning for ankende part. Dette må gjelde selv om det tas høyde for at lagmannsretten, etter en konkret vurdering, ville kunne komme frem til at reduksjonen av erstatningen etter skadeserstatningsloven § 1-3 skulle vært noe mindre enn det tingretten la til grunn. Tingrettens vurdering av dette anses i det alt vesentlige forsvarlig og rimelig. Den feilen som hefter ved tingrettens dom knyttet til forsikringsutbetalingen er ikke av en slik karakter at det av den grunn bør gis samtykke til å fremme anken. Hverken sakens karakter eller de behov partene har for overprøving, tilsier at det bør gis samtykke til å fremme anken. Saken har ikke betydning utover den konkrete tvistegjensstanden.»

- (14) Slik denne saken ligger an, mener ankeutvalget at det blir for snevert bare å se hen til «ankegjensstandens reelle» verdi.
- (15) Av tingrettens dom fremgår at de tre skadelidte, herunder A, er «privatpersoner med reduserte ressurser som har fått en ekstra økonomisk belastning som følge av at de må anskaffe alt de trenger på nytt».
- (16) Det er på det rene at tingrettens utmåling av erstatning til A bygger på den uriktige forutsetning at A allerede hadde fått dekket et tap på 300 000 kroner. Lagmannsretten har lagt til grunn at det utmålte beløp ville blitt høyere uten denne feilen.
- (17) Det er altså klart at det er «svakheter ved avgjørelsen som er anket». I lys av As økonomiske situasjon er det tale om et beløp som uansett vil være av betydning, og som i prosent utgjør en ganske stor differanse. Foranledningen til tapet, ildspåsettelsen, og konsekvensene, tap av alle eiendeler, tilsier også at skadelidtes behov for en erstatningsutmåling basert på riktige forutsetninger, må tillegges vesentlig vekt. Det samme gjør tilliten til rettsvesenet.
- (18) Lagmannsretten har kommet til at en ny behandling av saken i lagmannsretten ikke vil stå i rimelig forhold til sakens betydning for ankende part. Det fremgår ikke om retten har tatt i betraktning at A har bistandsadvokat, jf. straffeprosessloven § 107e, og at B har offentlig oppnevnt forsvarer, jf. § 100 tredje ledd, ved behandlingen. Det bør gis fritak for rettsgebyr, jf. rettsgebyrloven § 10 annet ledd. Partenes utgifter faller dermed på samfunnet. Det fremgår heller ikke om retten har vurdert skriftlig behandling av anken. Utvalget bemerker at retten – korrekt – har avsagt en begrunnet beslutning, jf. tvisteloven § 29-13 femte ledd annet punktum, og i den forbindelse allerede har undergitt saken en nokså grundig behandling.
- (19) Etter dette er ankeutvalget kommet til at det skjønnet lagmannsretten har utøvd ved vurderingen av om samtykke skulle gis etter tvisteloven § 29-13 første ledd, ikke er forsvarlig. Det foreligger en saksbehandlingsfeil som kan ha hatt betydning for resultatet, og som må lede til at lagmannsrettens beslutning oppheves, jf. tvisteloven § 29-21 første ledd, jf. § 30-3 første ledd.
- (20) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Henrik Bull
(sign.)

Hilde Indreberg
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)